

Remissvar
KN2023/02708

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för branscher och industri, grupp 2

E-post:
kn.remissvar@regeringskansliet.se
agnes.nordwall@regeringskansliet.se

2023-05-04

Ang. EU-kommissionens förslag till förordning om netto-nollindustrin – Net Zero Industry Act

Tillväxtanalys ska analysera, utvärdera och redovisa effekter av statens insatser för hållbar nationell och regional tillväxt och näringslivsutveckling. Myndigheten ska ta fram beslutsunderlag och rekommendationer för utveckling, omprövning och effektivisering av statliga åtgärder samt, om det är relevant, peka på viktigare målkonflikter. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtanalys delar de utgångspunkter förslaget adresserar, men inte hur målen ska nås. Vi riktar oss främst mot hur den "nya gröna industripolitiken" ska utformas och att den inte motiveras.

I jämförelse med förslaget till förordning om kritiska och strategiska råmaterial så saknar denna förordning tydliga marknadsmisslyckanden som motiverar statliga insatser¹. Flera insatser som omfattas av denna förordning är inriktade mot specifika teknologier och lösningar. Ett övergripande dilemma med insatserna är att det är oklart vilket marknadsmisslyckande de adresserar eller om hela EU har en komparativ fördel jämfört med övriga världen inom dessa områden. Förslaget handlar därmed primärt om en aktiv "grön" industripolitik och staten bör därför beakta flera frågor. Några av de viktigare²:

- Det saknas en tydlig koppling mellan EU:s komparativa fördelar och flera av de utvalda netto-noll-teknikerna. De kan därför ses som politiska prestigeprojekt som är dyra att bygga och underhålla samt dessutom genererar begränsad samhällsekonomisk nytta om någon.
- Risker för privilegiejakt (rent-seeking) där en viss typ av företag och/eller en viss typ av teknologi gynnas, en risk som förstärks av den svaga kopplingen mellan EU:s komparativa fördelar och flera av de utvalda netto-noll-teknikerna.

¹ Vilket Tillväxtanalys framhåller i sitt remissvar i det skriftliga EU-skriftet om EU:s industripolitik, april 2020

² Tillväxtanalys, PM 2018:10, sidan 30 ff

Det finns därmed en risk att andra politiska mål eller enskilda medlemsländers särintressen påverkar utformningen av de styrmedel som staten väljer att implementera.

Tillväxtanalys har tidigare visat att det är entreprenörskap och internationell konkurrens som bidrar till systemförändringar, inte riktade storföretagsstöd. Det finns en risk att aktiv grön industripolitik leder till så kallade "second-order effects" det vill säga förändringar som stödet inte syftade till.³

I litteraturen framhålls istället att staten bör säkerställa goda ramvillkor, det vill säga fokusera på de förhållanden som skapar önskvärda resultat och effekter, än att aktivt och specifikt stödja vissa teknologier eller företag⁴ Därför bör staten vara restriktiv med att underlätta för specifik verksamhet att etablera sig. Det finns redan stora konfliktytor mellan olika intressen. För att skapa legitimitet för politiken behöver det finnas väldigt starka skäl för sårlosningar.

Tillväxtanalys avstyrker tredje punkten i artikel 12 om att netto-noll strategiska projekt ska få status som överordnat samhällsintresse. Att göra netto-noll strategiska projekt till ett överordnat samhällsintresse kommer att underlätta undantag i flera EU-direktiv på miljöområdet som idag försvårar investeringar. När det gäller platsbunden verksamhet såsom gruvor kan investeringar omöjliggöras⁵.

Med undantag för koldioxidlagring saknas motiv för platsbundenhet i förordningen om netto-noll-industri. De etableringar som förordningen i övrigt syftar till att stimulera bör kunna förläggas till platser där konfliktytan om miljö-, hälso-, urfolk och andra intressen är liten. Genom ett gediget arbete bör sökande kunna identifiera lämpliga platser innan en miljöprövning. Att frånta näringslivet detta ansvar är svårt att motivera utifrån ett legitimitetsperspektiv. Det skulle dessutom kunna försvåra för etablering av platsbunden verksamhet, inte minst strategiska projekt för kritiska råmaterial eftersom konfliktytan vid dessa investeringar kan förväntas öka. Förslaget riskerar således att försvåra uppfyllandet av syftet av förordningen om kritiska och strategiska råmaterial.

Om staten vill underlätta för detta vore det lämpligare att medlemsländerna uppmanades identifiera platser som är lämpliga för investeringar i verksamhet som listas i Annex.

Mot bakgrund av det som ovan anförts om bristen på motiv för politikutvecklingen och riskerna med industripolitik förordar vi att kapitel 2 avstyrks med undantag för de artiklar som handlar om förbättrade ramvillkor (artiklarna, 4, 5, 8 och 15) för företagen.

Avslutningsvis saknar vi en konsekvensanalys av förslagen och inte minst för alternativkostnaden, det vill säga om EU skulle använda de 1000 miljarderna på ett annat sätt. Vi delar ambitionen att denna satsning ska utvärderas, men hade gärna sett att några

---

³ Tillväxtanalys, PM 2018:10, sidan 32

⁴ Wennberg, K. Sandström, C (2022). Questioning the entrepreneurial state – status-quo, pitfalls, and the need for credible innovation policy. Ebook, Springer Nature, sidan 15

⁵ Här hänvisar till vårt remissvar "Angående EU-kommissionens förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial – European Critical Raw Materials Act (CRMA). Ert dnr: KN 2023/02645, vårt dnr: 2023/33.

programteoretiska utgångspunkter hade diskuterats i det inledande "explanatory memorandum".

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit avdelningschefen Håkan Gadd. I ärendets handläggning har även analytikerna Tobias Persson och Torbjörn Danell medverkat.

Sverker Härd

Generaldirektör

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Östersund

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Besöksadress: Studentplan 3, Östersund

Stockholm

Postadress: Studentplan 3, 831 40 Östersund

Besöksadress: Torsgatan 11, plan 4, Stockholm

Telefon: 010-447 44 00

E-post: info@tillvaxtanalys.se

Webb: www.tillvaxtanalys.se

Organisationsnummer: 202100-6164